

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН
В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА
СТРАТЕГИЯ НА ОБЛАСТ ВРАЦА ЗА
ПРИБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ
ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В
УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ,
ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ
2021-2023**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият план за действие на община Борован в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация / 2021 – 2023 /, наричан по-нататък План за действие, е неразделна част от Стратегията на Област Враца в за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021 – 2030 г. в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030 /. Планът за действие задава основни принципи на цялостна общинска политика за равноправно интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Борован. Той е резултат от съвместните усилия и партньорството между общинска администрация, общинските институции, институциите в областта на социалните услуги, неправителствените организации и ромската общност.

Стратегията съдържа визия, цели и приоритети за утвърждаване на интегриран подход при провеждане на политиките за приобщаване и участие на ромите: допринася за постигане на съответствие и взаимно допълване между секторните политики и стратегии, които спомагат за насърчаване равнопоставеността, приобщаването и участието.

За постигане на дългосрочната цел за осигуряване на ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и останалата част на населението, в Стратегията са заложили три хоризонтални цели в областта на равенството, приобщаването и участието и четири секторни цели в областта на образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта.

Стратегията обхваща шест приоритетни области на интеграционната политика: образование; здравеопазване; жилищни условия; заетост; върховенство на закона и не дискриминация; култура и медии.

В изпълнение на политиките за равенство, приобщаване и участие на ромите са включени общините, чрез разработване на конкретни годишни планове за действие по приоритетите на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите /2021 – 2030 / и са структурирани за изпълнение в четири периода: 2012 - 2014г.; 2015 - 2017г.; 2018 - 2020г. и 2021 – 2023г.

Стратегията потвърждава дългосрочния ангажимент на държавата за сътрудничество с всички заинтересовани страни за справяне със съществуващите проблеми и предизвикателства пред ромите, за които има риск да се влошат от въздействието на пандемията от COVID – 19. Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Интеграцията изразява шансовете и възможностите на всички български граждани в различните области на живота, издига тяхната активност в реализацията на демократичните процеси в България, активизира процеса на единението без значение от етнически произход и вероизповедание. Тя е процес, който е насочен към активното включване на различните социални и етнически групи в управлението на общината, икономическия живот, културата, образованието, промяната на условията на живот и нова жилищна политика.

Планът за действие цели очертаване на целите и задачите за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация при населението на община Борован. В практическата реализация на Плана за действие ще бъде прилаган интеграционният принцип на база равнопоставеност и равна отговорност, т. е. оказване на помощ не само на ромската етническа група и другите групи в неравностойно социално положение, но и на всички български граждани като цяло, които имат потребност от определена помощ и съдействие при решаването на проблеми.

В община Борован този процес на интегриране, равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, както и на други граждани в уязвимо социално положение, близко до това на ромите ситуация е непрекъснат.

Пандемията от COVID – 19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показва спешната нужда от по – ефективен и всеобхватен политически отговор на национално, европейско ниво и най – вече на местно ниво.

При разработването на плана е взета предвид следната нормативна база:

- **Конституцията на Република България (С.,1991.)**

Чл. 6. (1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права;

(2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

- **Закон за защита от дискриминация (Обн. ДВ.бр.86 от 30.09.2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)**

Чл.1. Този закон урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване;

Чл.2. Целта на закона е да осигури на всяко лице право на:

1. равенство пред закона;
2. равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот;
3. ефективна защита срещу дискриминация.

- **Преброяване на населението от 2011 г., НСИ.**

- **Национална стратегия за интегриране на ромите в Република България (2012 – 2020 г.).**

- **План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020 — 2025 г.**

- **Европейски стълб на социалните права.**

- **Проект на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030г. /.**

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА БОРОВАН

1. Актуално състояние на ромската общност в община Борован .

Населението на община Борован по данни от последното преброяване на населението и жилищния фонд към 01.02.2011 г. в страната е 5714 души, т.е. с 1436 души или 20,08% по-малко в сравнение с данните от преброяването към 01.03.2001 г. (7150 души). От тях 356 са се самоопределят като роми или това са 6,23 % от населението на общината. Концентрирано ромско население в община Борован има в селата: Борован , Добролево и Малорад . Данните са представени в **Таблица 1:**

Община Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопреде лям
		българска	турска	ромска	друга	
Община Борован - общо	5114	4713	7	359	10	25
с.Борован	1771	1518	-	237	-	12
с.Добролево	791	744	-	40	4	3

с.Малорад	1871	1801	-	59	-	7
с.Нивянин	478	449	5	-	-	-
с.Сираково	203	201	-	-	-	-

Източник: Национален статистически институт

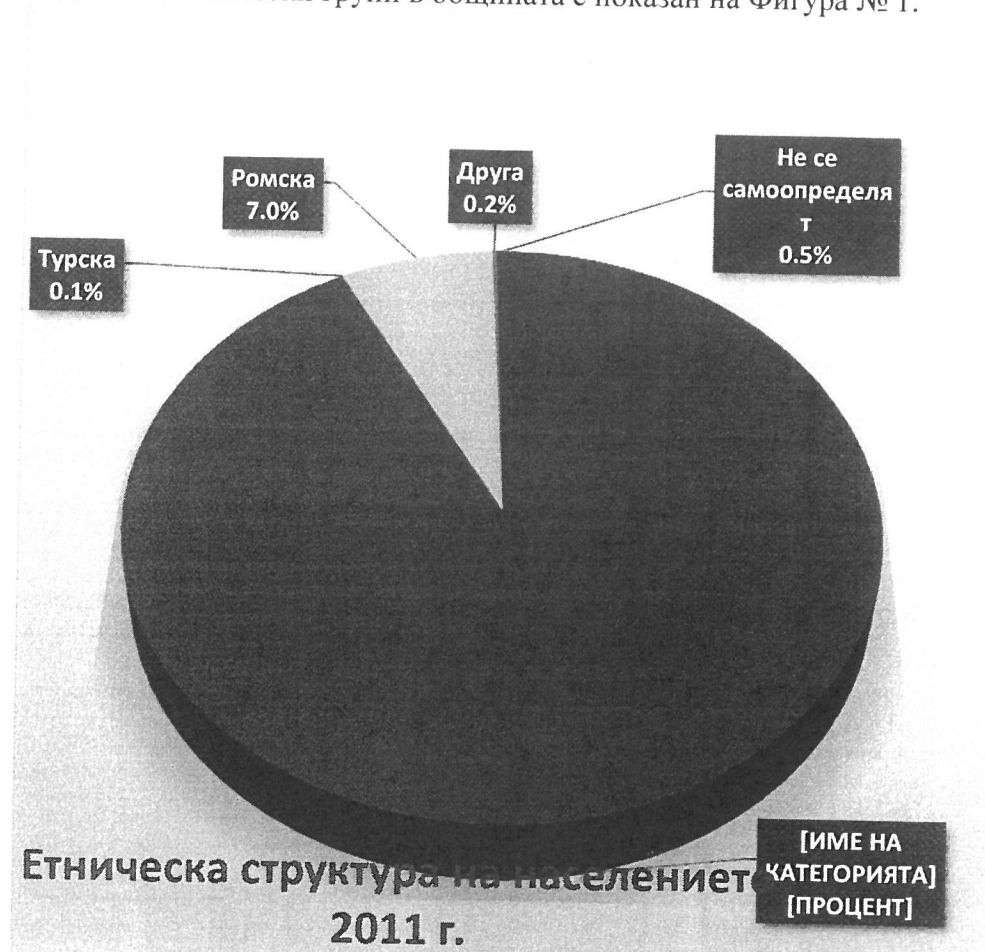
Община Борован има някои характерни особености по отношение на етническата структура на населението. Данните от преброяването през 2011 г. показват по-висок относителен дял на ромската етническа група в сравнение със средните стойности за страната и за област Враца. Сравнително по-нисък е дялът на турската етническа група, спрямо средните за страната и областта. Най-висок е дялът на българския етнос, което следва тенденциите за страната и региона. (Таблица № 2) Тези особености в етническата структура на населените места в общината определят в голяма степен съществуващите вътрешнообщински различия в равнището на раждаемост и образование на населението, неговата трудова заетост, здравен статус, миграционна подвижност, и др.

Таблица № 2. Етническа структура на населението 2011 г. (%)

	Лица, отговорили доброволно за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределят
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
Р България	100,0	84,8	8,8	4,9	0,7	0,8
Област Враца	100,0	92,7	0,3	6,7	0,05	0,06
Община Борован	100,0	92,2	0,1	7,0	0,2	0,5

Източник: Национален статистически институт

Делът на отделните етнически групи в общината е показан на Фигура № 1.

Фиг.№ 1. Дял на етническите групи в община Борован

Според данните от последното преброяване на населението през 2011 г., православието и ислямът са най-разпространените вероизповедания в общината. Значителен дял от жителите на общината не са показали вероизповеданието си, не се самоопределят или са посочили, че нямат такова.

В общината не съществуват междуетнически противоречия и напрежение, хората от различен етнос и вероизповедание съжителстват мирно и с взаимно уважение към вярата, религиозните и културни различия на другите етноси.

Възрастовата структура на ромите съгласно последното преброяване сочи нисък процент на продължителност на живота. Най-многобройни са преброените роми в диапазона 0-40 г.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентно способност на пазара на труда;

- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:

Възрастовата структура на населението на общината показва неблагоприятни изменения – по-висок дял на възрастното население към 2011 г.: над трудоспособна възраст – 26,48 %; в трудоспособна възраст – 51,24 %, и по-нисък относителен дял на децата (до 18 г.) към 2011 г. – 22,28 %. Според демографските класификации населението на община Борован може да се причисли към регресивен тип възрастова структура – начален стадий.

Раждаемостта към 2011 г. е 1,04 % при смъртност 1,05 %. Налице е трайна тенденция към демографски срив – минус 0,01 %.

През 2020 г. населението на община Борован възлиза на 5039 души.

Възрастовата структура на населението на общината показва неблагоприятни изменения – по-висок дял на възрастното население към 2020 г.: над трудоспособна възраст – 28,64 %; в трудоспособна възраст – 52,83 %, и по-нисък относителен дял на децата (до 18 г.) към 2020 г. – 18,54 %. Според демографските класификации населението на община Борован може да се причисли към регресивен тип възрастова структура – начален стадий.

Източник: Национален статистически институт и ЕСГРАОН – община Борован

Запазва се отрицателният естествен прираст на населението, както и неговото застаряване. Ромските жени раждат два пъти повече от останалите жени в общината. Броят на жените превишава този на мъжете във възрастовата категория над 62 год. през изследвания период, а в останалите категории броя на мъжете е по голям от броя на жените.

В проучване от края на 2020г., данните за населението на община Борован са представени **според постоянен адрес и настоящ адрес** (Таблица №3)

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и настоящ адрес в същото НМ
С.Борован	2161	2288	1808
с. Добролево	858	907	715
с. Малорад	1791	1763	1548
с. Нивянин	381	491	295
с. Сираково	180	220	138
Всичко за общината	5371	5669	4504

2. Образование

Община Борован има добре развита образователна структура. В общината има 8 учебни заведения: 4 училища (3 основни и 1 средни) и 2 детски градини

(ДГ) с по два филиала.

Сектор образование е основен гарант за бъдещото социално и професионално реализиране на всяко дете. Приоритети са задържане на децата в училище, повишаване качеството на образованието, благоприятстване за установяване на една толерантна и мултикултурна среда в учебните заведения.

Обобщена таблица за общия брой на учениците и отпадналите ученици от всички училища по години:

УЗ

2019/2020 г.		Всичко
1. В началото на учебната година		435
2. Общо напуснали от началото на учебната година		6

ДГ

2019/2020 г.		Всичко
1. В началото на учебната година		210
2. Общо напуснали от началото на учебната година		2

Констатира се, че най-често причините за отпадане на ученици са:

- Заминаване на семейството в чужбина;
- трайно непосещаване на училище поради: слаб успех;
- трайно непосещаване на училище поради: социални и семейни причини.

През изминалата 2019/2020 година на територията на община Борован са се обучавали 210 деца в детските градини (ДГ). Както и при училищата, създаването на мултикултурна и толерантна среда в ДГ е основен приоритет. Всички деца се обучават в десегрегирани училища и детски градини.

Създадени са условия за осъществяване на приобщаващо образование, което се изразява в прилагането на диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсирани на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование. Прилагат се мерки и за развитие потенциала на онези от тях, за които майчиният език е различен от българския и които не владеят добре български език. Заедно с работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст приоритетно се осъществява и работа с родители от уязвими групи, в това число роми.

Ситуацията с разпространението на COVID-19 изправи българската образователна система пред сериозно предизвикателство – да се модернизира по такъв начин, че да не задълбочи дистанцията в образованието, вкл. повишаване нивото на цифровите умения и въвеждането на цифровите технологии като ключов елемент на модерното училище. Във връзка това в образователната система е въведено обучение в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ).

Училищата успешно реализират проекти, в които се включват много деца от ромски етнос. Предизвикателство е да се определи точният брой на децата от ромски произход, но такива действително преобладават в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Малорад, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”, с.Добролево и ОУ „Отец Паисий“ с.Борован, и ПГ по транспорт „ Коста Петров“ с.Борован.

Във всички основни училища на територията на община Борован , се реализират проектите: „Подкрепа за успех“, който е за подкрепа на всички деца, които имат затруднения с усвояване на учебното съдържание по различни предмети и „Образование за утрешния ден“, под формата на извънкласни дейности, „Равен достъп до училищно образование в условията на криза,– съвместно деца и родители. Работи се и по проект „Различни но заедно“ като целта на проекта е повишаване на професионалните компетентности на учителите, директорите и другите педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда и за преподаване на знания и формиране на умения у децата за възприемане на етнокултурните различия.

Всички основни училища и детски градини са включени и по проект „ Аз, ти, той и тя заедно за социална интеграция в община Борован“ . като целта е повишаване качеството на живот, социалното включване и намаляване на бедността, както и до трайната интеграция на най-маргинализираните общности, вкл. ромите чрез реализацията на комплексни мерки и прилагането на интегриран подход.По този проект се работи съвместно деца и родители.

ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Малорад, и ОУ „Отец Паисий“ с.Борован, работят с Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе” с основни дейности по проект „Всеки ученик ще бъде отличник „

Детските градини на територията на община Борован работят с родителите, като се организират тренинги, базари, изложби, консултации и др.. Осъществяват дейности по проект ”Активно приобщаване в системата на предучилищното образование”.

Представената информация е обобщена на база предоставени данни от образователните институции на територията на община Борован.

Учебна 2019/2020 година																					
№	Учебни заведения	Данни за отпадане на ученици	Данни за реинтегриране на отпаднали ученици	Данни за работа с родители	Данни за извънкласни дейности	Данни за отработване на малограмотни и неграмотни	Данни за завършили висше образование от ромски произход	Данни за обучение на учители в мултикултурна среда	Данни за наличие на сертифицирани учители	Данни за наличие на сертифицирани практики	Данни за наличие на медиатори	Данни за превенция на отпадане от училище	Данни за иновативни модели и практики	Статистически данни за завършване от уязвими групи	Данни за изграждане на образователни услуги в общността	Данни за наличие на медиатори	Данни за превенция на отпадане от училище	Данни за иновативни модели и практики	Равнопоставеност в достъпа до образователни услуги	Статистически данни за завършване от уязвими групи	
																					Равнопоставеност в достъпа до образователни услуги
1	ОУ „Отец Паисий“ с.Борован	1	1	✓	34	15		20	-	✓	✓	1		33						✓	
2	ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с.Малорад	0	0	✓	16	0	13	2	-	✓	✓	1		0						✓	
3	ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с.Добролево	3	3	✓	4	0		5	-	✓	✓	2		3						✓	

4	ПГ по транспорт „Коста Петров“ с.Борован	2	-	✓	7	0	17	-	✓	✓	1	19	✓
Общо:		6	4		61	15	44	-			5	55	

Учебна 2019/2020 година																		
№	Детски градини	Данни за отпадане на ученици	Данни за реинтегриране на отпаднали ученици	Данни за работа с родители	Данни за извършени дейности	Данни за ограничаване на малограмотни и неграмотни	Данни за завършили висше образование от ромски произход	Данни за наличие на учители в мултикултурна среда	Данни за наличие на сертифицирани учители	Данни за наличие на сертифицирани практики	Данни за иновативни модели и практики	Данни за превенция на отпадане от училище	Данни за наличие на медиатори	Данни за изграждане на образователни услуги в общността	Данни за изграждане на образователни услуги от уязвими групи	Статистически данни за завършване от уязвими групи	Равнопоставеност в достъпа до образователни услуги	Равнопоставеност в достъпа до образователни услуги
1	ДГ“ Тошка Петрова“ с. Борован с филиал с. Нивянин	1	1		9			11			✓	✓	2		17		✓	
2	ДГ“ Юри Гагарин “ с. Малорад с филиал с. Добролево	1	1		8			10			✓	✓	1		15		✓	
Общо:		2	2		17			21					3		32			

Създадени са условия за подкрепа, образователна интеграция и социализация на деца и ученици от етнически малцинства. Изградена е приемственост, осигурен е равен достъп до образование, култура, спорт, социални услуги и др. Отговорността на общината е изразена не само по отношение на съвместната работа на институциите по превенция и обхват на деца и ученици, но и по предоставяне на програми за превенция на риска от отпадане от училище, повишаване на родителския капацитет и други.

3. Здравеопазване

Подобряването на здравето на всички граждани е в основата на политиките в областта на общественото здраве. Целите, свързани с този приоритет са насочени към активна промоция на здравето и превенция на хроничните незаразни болести и социално значими болести, и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефектен достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Повишаването на здравната култура и информираността на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е важна стъпка за осъзнаване на необходимостта от ползване на здравни грижи и услуги.

По данни от Проекта на **Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030г. /**, рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България, наблюдаваме посилно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания). Община Борован не прави изключение от тази картина.

Изключително сериозен проблем в ромските общности представляват инфекциозните заболявания. Пренаселеността на жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер.

Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население.

Уместни са мерките за провеждане на беседи, информационни кампании за хранене и отглеждане на деца, за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за семейно планиране и кампании за ползите от имунизациите и мотивирането им за редовното прилагане.

В община Борован няма регистрирани болнични заведения. Населението на общината през 2020 г. се обслужва от трима общопрактикуващи лекари, двама зъболекари и девет специалисти по здравни грижи.

Лекарски кабинети има в селата Борован, Малорад, Добролево, Нивянин и Сираково. Наличните лекарски кабинети предоставят лекарска помощ на местното население. Важно е тяхното снабдяване със съвременен оборудване спрямо съществуващите нужди. Близостта до областния център позволява достъп до квалифицирана медицинска помощ.

Местното население, а в това число и ромското население, има сравнително добра здравна култура. Преобладаваща част от бременните жени от ромски произход ходят редовно на женска консултация, след това водят децата си на детска консултация и респективно ги имунизират редовно. По данни на ОПЛ се отчита подобрене в здравната култура при гражданите от ромски произход.

Има и малка група ромско население, което няма добра здравна култура, което е и една от причините за честото боледуване на децата им. Но на фона на общата картина процентът на това население е минимален. Ромите с липса на постоянна работа в община Борован остават постоянна величина, но обикновено те са участници в програми за временна заетост или са на социално подпомагане, така че през по-голямата част от времето са с непрекъснати здравни осигуровки.

За периода 2021 - 2023г. ще се работи за:

- ✓ Повишаване на здравната култура на ромите;
- ✓ Провеждане на задължителни имунизации;
- ✓ Информационни кампании за превенция на риска от заразяване и раждането в ранна възраст и др.

Достъп до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването.

През 2020г. здравните медиатори в Община Борован са реализирали кампании, изразяващи се в:

- Консултация и настаняване на болни лица от ромски произход в болнични заведения за лечение безплатно /по ПМС 17 на МС/.
- Организиране и провеждане на беседи, раздаване на информационни брошури, за вируса COVID – 19, изразяващи се в опазване в Обществото и спазване на хигиенни навици, съвместна работа с РЗИ Враца.
- Кампания „Семейно планиране, сексуално и репродуктивно здраве“ отнасящо се до поставяне на медицински спирали за ограничаване на нежеланите бременности при лицата от ромски произход.

Отчитат се положителни промени в здравната култура при гражданите от ромски произход. Те се интересуват за своето здраве и вземат активно участие в мероприятията на тема здравеопазване. Новородените от непълнолетни майки са по- малко спрямо предходната година, но въпреки това е необходима още работа за контролирането на ранната раждаемост.

Основен приоритет на община Борован и Общо практикуващите лекари остава повишаването на цялостната здравна култура на гражданите, в това число и гражданите от ромски произход.

4. Жилищни условия

Ромското население на територията на Община Борован, предвид подобренията в инфраструктурата и социалната и трудова заетост, се интегрира успешно. Не малка част от него работи извън границите на страната и влага голяма част от спечелените средства в подобрения на съществуващия собствен сграден фонд. Ромската собственост не е концентрирана на определени места, а е разсредоточена, в различни части, включително и на главни улици както в общинския център така и в другите население места на територията на общината.

5. Заетост и социално включване

Успешната интеграция на пазара на труда и повишаване на пригодността за заетост на групите в неравностойно положение на пазара на труда е един от основните приоритети на активната политика по заетостта.

Чрез полагането на комплекс от мерки за подпомагане на бързи и качествени преходи от неактивност и безработица към заетост или образование със заетост се цели успешната интеграция на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, както на пазара на труда, така и в социално – икономически живот на страната.

Превантивният ефект срещу социалното изключване и маргинализацията заемат особено важно място в политиката по заетостта. Икономически неактивни лица, включително ромите са потенциална работната сила на пазара на труда. Тяхното интегриране и активно включване в заетост ще продължи с прилагането на подходящи целенасочени действия.

Равнището на безработица, изчислено като дял на регистрираните безработни лица в бюрата по труда към икономически активното население 15-64 год, по данни на Агенцията по заетостта, за община Борован към 31.12.2019 г., възлиза на 41,8%, което е доста по-високо от коефициента на безработица за областта – 11,22%, както и от средното за страната 4.2%.

За 2020 година равнището на безработица е 42,7%, което е по- високо от коефициента на безработицата спрямо 2019г. с 0,9%.

Поддържане на много високи стойности безработицата се наблюдава и за предходните години. В следващата таблица е представено равнището на безработица в община Борован през периода 2013 – 2020 г. (Таблица №7)

Таблица № 7. Равнище на безработица в община Борован през периода 2013 – 2020 г.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Борован	68.8%	66.5%	66.7%	56.1%	44.5%	44.6%	41,8%	42,7%

Източник: Инфостат

Тук следва да се отчете, че преобладаващата част от регистрираните безработни лица нямат квалификация и/или са с ниска степен на образование. Тези обективни пречки за реализация на трудовия пазар в една конкурентна среда са силно изразени особено при лицата, самоопределили се като роми.

През 2020 година 175 безработни лица при регистрация са се самоопределили като роми.

По образователната структура ромите се разпределят: 18 със средно образование, 157 с основно образование и по-ниско ниво на образование. В повечето случаи, единственият им шанс за заетост са субсидирани работни места по Програми и мерки за заетост и обучение и проекти от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Постъпили на работа безработни лица от Община Борован

	2020	
	Общ брой	Роми
Постъпили на работа – всичко	274	74
Чрез посредничеството на бюро по труда	163	12
- по мерки от ЗНЗ	34	1
- по програми от ЗНЗ	44	46
- по схеми от ОП“РЧР“	33	15

В обобщение на представените данни високият процент на регистрирани лица с основно и по-ниско образование самоопределили се като роми е 89,71% остават основно предизвикателство за сектора. За лицата, самоопределили се като роми, тенденцията е всъщност негативна - при тях се отчитат четири пъти повече търсещи работа към днешна дата.

6. Върховенство на закона и недискриминация.

Независимо от наличието на тази правна рамка, дискриминационните прояви и антиромските нагласи продължават да създават бариери пред ромската общност въпреки доказателствата за намаляване на усещането за дискриминация сред ромите.

Продължава крайната бедност, безработицата, ниското ниво на образование в сегрегирани училища и класове, неадекватните жилищни условия, лошото здравеопазване и благосъстояние сред част от ромското население, които поставят в неравноправно положение представителите на тези общности.

Социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива и засилва антиромските нагласи. Ромите продължават да се сблъскват с дълбоко вкоренени негативни обществени нагласи и предразсъдъци.

През 2020г. в Община Борован няма случаи на регистрирани противообществени прояви с участието на компактни групи ромско население. Не се отчитат преобладаващи престъпления при гражданите от ромски произход. Предвид наложените противоепидемични мерки през 2020г. свързани с предпазване от COVID – 19, МКБППМН при Община Борован

не е организираща информационни и образователни кампании за правонарушенията, извършени от млади хора.

В РУ на МВР – гр. Бяла Слатина и в Общинска администрация –Борован, не са постъпвали жалби от граждани от ромски произход за проявена спрямо тях дискриминация.

Ежегодно се провеждат разяснителни лекции в училищата, чиято цел е запознаване на децата с различните форми на дискриминация: зачитане на идентичността, произхода, религията и етническата принадлежност на всяко дете и др. Училищните и общинските власти са ангажирани с помощта на Дирекция „Социално подпомагане“ – ОЗД и РУ на МВР-гр.Бяла Слатина , за формирането на толерантност основана на личности, етнически, религиозни и други особености у децата на училищно ниво.

МКБППМН при община Борован е преустановила през по – голямата част на 2020г. всякакъв вид мероприятия, съгласно решение от 13.03.2020г. на Народното събрание на Република България и в съответствие с препоръките на Националният оперативен щаб. Община Борован ще засили усилията си за борба с дискриминацията, словото на омразата и престъпленията от омраза.

Осигуряването на равенство, социално приобщаване и участие на ромите ще повиши благосъстоянието на българското общество, ще намали бедността в страната, ще подобри човешкия и социален капитал, както и индекса на човешкото развитие.

7. Култура и медии

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното сближаване. Целите в приоритета са насочени към подобряване на условията и разширяване на възможностите за социализация чрез културен диалог. В Община Борован дейностите в областта на културата и спорта се осъществяват от самата община, училищата и читалищата на територията на общината.

В рамките на културната програма на общината (ежегодните майски културни тържества, събитията, съпътстващи есенния панаир и др.) се провеждат редица фестивали, на които се дава възможност за изява на самодейни състави, професионални групи и детски формации. Не може да се даде точна статистика на броя участници от ромски произход, но такива определено има, особено сред децата. Ромските деца участват активно в културния живот на общината и обичат да се изявяват.

Под патронажа на Общината се организират и провеждат ежегодни спортни състезания и прояви (турнири по футбол , тържества за деня на ромите и др.). Спортната база е относително добра.

Стадионът към община Борован се поддържа и използва редовно от всички жители на общината. Лицензиран е един футболен клуб, които се финансира от общината. По неофициални данни към момента, ромските деца участници във футболния клуб са около 23.5%.

Ежегодно се провеждат турнири на деца от ромски произход, но предвид епидемиологичната обстановка в страната, през 2020г. някои от тези мероприятия не са проведени. Все повече се засилва процентът на ромските деца, участващи в спортните клубове, в турнири и изяви по Културния календар на Община Борован.

III. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ

ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ /2021 – 2023).

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се цели – равенство, приобщаване и участие.

Постигането на справедливост и приобщаване изисква повишено използване и по – добро насочване на ресурсите, както и участието и партньорството на ромските общности, всички правителствени нива, сектори и заинтересовани страни.

Намаляване на бедността и социалното изключване и премахване на социално – икономическите различия между българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е една от важните цели в Областната стратегия.

Интеграцията на ромите и на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е активен двустранен процес на социално включване.

Стратегическа цел на областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите на област Враца 2021 - 2030г. е интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация чрез стимулирано социално включване и утвърждаване на равни права на образование, здравеопазване, заетост, жилищни условия, правна защита, културно развитие и гражданско участие в обществения живот с планирано изпълнение на дейностите от всички заинтересовани страни в процеса на изграждането и използването на равни възможности за приобщаването им и подобряването на жизнения им стандарт с премахване на всички дискриминационни форми. Приоритетни области на действие са:

- Образование
- Здравеопазване
- Жилищни условия
- Заетост
- Върховенство на закона и не дискриминация
- Култура и медии

ПРИОРИТЕТ 1 : ОБРАЗОВАНИЕ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	
					Средства и източник на финансиране	Индикатори
1. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование включително чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища на територията на общината.	1.1. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в детските градини и училищата.	1.1.1. Осъществяване на обучения в дух на толерантност, чрез съхраняване и развитие на културната идентичност на децата в уязвимо положение.	Училища ДГ	2021 – 2023 2023- 2027	Бюджети на училища Общински бюджет Средства по програми и проекти	Брой обучения Брой деца, включени в обучения и други мероприятия.
		1.2. Подготовка на децата в ранна детска възраст (3-6) за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствени етнически групи.	1.2.1. Пълно обхващане на 5 и 6 годишните в подготвителни групи.	Община Училища ДГ		
2. Профилактика за отпадане от училище на ромските ученици.	2.1. Осигуряване на надеждни и обективни инструменти в системата на предучилищното и училищно образование.	2.1.1. Осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата чрез провеждане на целодневна организация на учебния процес за учениците от I - VIII клас.	МОН Община Училища ДГ	2021 – 2023 2023 - 2027	Европейски програми и проекти. Национален бюджет	Брой обхванати деца.

педагогически специалисти.	4.2. Формиране на интеркултурна компетентност на директори, учители и други педагогически специалисти.	4.2.1. Квалификация на учители, директори и други педагогически специалисти за работа в ДТ	на МОН и Община Училища	2021 – 2023 2023 - 2027	Бюджети на Училища. Средства по програми и проекти.	на Брой учители.	обучени
----------------------------	--	--	-------------------------	----------------------------	---	------------------	---------

ПРИОРИТЕТ 2 : „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Цели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	
					Средства и източник на финансиране	Индикатори
1. Подобряване на здравната помощ за децата в предучилищна възраст.	1.1. Повишаване обхвата с имунизации.	1.1.1. Провеждане на беседи на родителите за значението на имунизациите. 1.1.2. Провеждане на кампании за имунизирание на населението, особено на децата с непълнен имунизационен статус.	Медицинските специалисти в училищата и детските градини. Личните лекари.	2021 – 2023 2023 - 2027	Не са необходими.	Брой беседи.
2. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население.	2.1.1. Повишаване обхвата от ромското население с имунизации.	2.1.1. Провеждане на беседи от необходимостта от ваксиниране.	Медицинските специалисти в училищата и детските	2021 – 2023 2023 - 2027	Не са необходими.	Брой беседи.

			градини. Личните лекари.			
3. Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население.	3.1. Организиране на здравно-образователни мероприятия с лица от ромски произход относно значението на профилактичните прегледи за опазване здравето на населението.	3.1.1. Запознаване с начините за предотвратяване от най-разпространените инфекциозни болести- хепатит, туберкулоза, чревни инфекции и др. и социално-значими заболявания- сърдечно-съдови, мозъчно-съдови и др.	РЗИ МКБГПМН Медицинските специалности в училища и детски градини Личните лекари	2021 - 2023 2023 - 2027	Не са необходими.	Брой кампании.
	3.2. Обучение на здравни медиатори за придобиване на необходимите знания и умения	3.1.2. Организиране на обучителни курсове с млади хора от ромски произход, както и с техните родители относно ранните бракове, начини за предотвратяване от ранна и нежелана бременност, профилактика на СПИН и др.	РЗИ Община Борован	2021 – 2023 2023 - 2027	От държавния бюджет.	Брой обучени
					Не са необходими.	Брой курсове.

ПРИОРИТЕТ 3 : ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	
					Средства и източник на финансиране	Индикатори
1. Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство .	1.1.Подобряване на съществуваща образователна, културна, спортна инфраструктура	1.1.1. Кандидатстване по проекти	Община Борован	2021 – 2023	Проекти по оперативни програми ОПРЧР ПРСР	Брой проекти
2.Подобряване на техническата инфраструктура	2.1.Подобряване на състоянието на техническата инфраструктура, асфалтиране на улици, изграждане на тротоари, реконструиране на В и К мрежи, изграждане на детски площадки.	2.1.1.Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура-водоснабдяване, улична мрежа и благоустройство на населени места с преобладаващо ромско население.	Община Борован	2021 – 2023 2023 – 2027	Държавен бюджет. Проекти по оперативни програми. Общински бюджет.	Реализирано изпълнение и проектиране.

ПРИОРИТЕТ 4: ЗАЕТОСТ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	
					Средства и източник на финансиране	Индикатори
1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда	1.1. Осигуряване на заетост на ромите търсещи работа.	1.1. Насърчаване на заетостта чрез програми и мерки по реда на ЗНЗ в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта(НПДЗ) и др. планове.	Общината съвместно с Д"БТ".	2021 – 2023 2023 – 2027	Средства по програми и проекти.	Брой лица с осигурена заетост.
	1.2. Осигуряване на заетост на уязвими групи чрез обучение.	1.2.1. Организиране на обучителни курсове за професионална квалификация на безработни лица.	ДБТ Община	2021 – 2023 2023 – 2027	Мерки, програми и проекти за обучение. Национален бюджет.	Брой лица включени в квалификационни курсове.
		1.2.2. Осигуряване на възможност за заетост, в т.ч. чиракуване и стажуване след преминалите обучителни курсове.	ДБТ Община	2021 – 2023 2023 – 2027	ОПРЧР	Брой осигурени работни места.

	1.3. Включване на нискообразовани и неквалифицирани граждани в пазара на труда.	1.3.1. Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни младежи.	ДБТ Община	2021 – 2023 2023 – 2027	ОПРЧР	Брой осигурени работни места.
		1.3.2. Включване на роми в национални и оперативни програми за заетост.	ДБТ Община	2021 – 2023 2023 – 2027	Държавен бюджет. ОПРЧР	Брой осигурени работни места.
		1.3.3. Регионална програма за заетост	ДБТ Община Борован	2021 – 2023 2023 – 2027		Брой осигурени работни места.
	1.4. Включване на роми със средно или повече образование в пазара на труда	1.4.1. Провеждане на кампании сред местния бизнес и институции за преодоляване на стереотипите и наемане на квалифицирани роми на подходящи позиции.	ДБТ Община Борован	2021 – 2023 2023 – 2027	Не са необходими	Брой достигнати работодатели. Променени нагласи за наемане на работа.
		1.4.2. Подсигуряване на стаж за образовани роми при подходящи работодател.	Община Борован ДБТ Местен бизнес	2021 – 2023 2023 – 2027	ОПРЧР	Брой осигурени работни места
2. Активиране на неактивни и обезкуражени лица.	2.1. Общностна работа за мотивиране на неактивни и обезкуражени лица за регистриране в ДБТ и включване в легалния пазар на труда.	2.1.1. Мотивационни кампании сред обезкуражени, неактивни и дълготрайно безработни лица.	ДБТ Община Борован	2021 – 2023 2023 – 2027	Не са необходими.	Брой достигнати лица. Брой новорегистрирани се в ДБТ.

ПРИОРИТЕТ 5 : ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	
					Средства и източник на финансиране	Индикатори
1.Съвместни действия на полицията и ромската общност.	2.1.Съвместни действия на полиция и други институции по осъществяване на контрол над малолетни и непълнолетни с цел предотвратяване на противвообществени прояви.	2.1.1.Провеждане на срещи и беседи в училищата запознаване със ЗВШПМН. Изясняне на беседи по въпросите за агресията сред подрастващите, тютюнопушенето и употребата на алкохол, домашното насилие, общуването в Интернет и др.	Община Училища МКБШПМН РУП	2021 – 2023 2023 – 2027	Не са необходими.	Брой проведени срещи, брой изнесени беседи
2.Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения.	3.1.Повишаване нивото на толерантност м/у децата.	3.1.1.Обучение по права на човека и права на детето в училище.	Община ДСП – Отдел „Закрила на детето“.	2021 – 2023 2023 – 2027	Не са необходими.	Брой обучения. Брой участници.

ПРИОРИТЕТ 6: КУЛТУРА И МЕДИИ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране	Индикатори
1.Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция.	1.1.Повишаване на възможностите за съхраняване на ромските традиции и култура, неформално образование и достъп до култура чрез читалищата.	1.1.1.Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на общинско ниво, като част от областните и общински програми за развитие.	Община Борован Читалища	2021 – 2023 2023 – 2027	Средства по програми и проекти.	Брой разработени програми.
		1.1.2.Институционално укрепяване на читалищата, като модерни центрове за развитие на местната общност включително и ромската.	Община Борован Читалища	2021 – 2023	Държавен бюджет.	
		1.1.3.Популяризиране на ромската култура чрез общинския календар.	Община Борован Читалища	2021 – 2023	Общински бюджет.	Брой културни събития свързани с ромската култура.

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорство между местните институции, малцинствената общност, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и проактивни действия за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

В края на периода на Плана за действие на Община Борован в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация очакваме:

- Разширен фокус върху равноправие, участието и приобщаването на ромите;
- Засилване на политиките на социално включване;
- Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси;
- Съответствие на областните стратегии на националните и европейските приоритети в сферата на приобщаването на маргинализираните етнически групи;
- Осигуряване на актуална информация и детайлизирана картина на състоянието, проблемите и потребностите от приобщаване на маргинализираните етнически групи.
- Съпоставимост на разработените областни стратегии в резултат от прилагането на единни подходи на планиране, отчитане и мониторинг;
- Намалване броя на отпадналите от училище ученици;
- Повишена посещаемост на учебни занятия;
- Намалена неграмотността сред 18 – 29 годишните млади хора;
- Получена професионална квалификация от младежи;
- Намалена безработицата сред малцинствата;
- Подобен достъп на етническите малцинства в община Борован до здравни услуги и намалена заболяемост;
- Подобрено състоянието на техническата инфраструктура в общината;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Повишена осведоменост на целевите групи;
- Включване на целевите групи при изпълнение на дейностите по НПД;
- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по-специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграцията на ромите.

V. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Оценката на изпълнението на Плана за действие в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация се осъществява от Общински съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси /ОССЕИВ/ чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка. Целта на мониторинга е чрез систематично събиране и анализиране на информация, да следи за постигането на измерими резултати от дейностите по изпълнението на мерките по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.

Мониторингът изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетание на резултати с ресурси. Повишава заинтересоваността и интензифицира участието – мониторингът създава механизъм за гражданско участие в процеса на формулиране и изпълнение на местната политика.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Плана за действие на община Борован в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност.

Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценно участие на ромите в този процес.

За да се реализира реален напредък до 2030г., в който ромските общности в цялото си многообразие имат равни възможности и равно участие във всички сфери на живота се изискват съвместни действия от всички участници в процеса.

Стратегията има рамков характер. Тя задава насоки на действия в приоритетни области за периода 2021 – 2030г. Те могат да бъдат допълвани и актуализирани, съобразно динамиката на потребностите за развитие и предизвикателствата на социалноикономическата ситуация.